

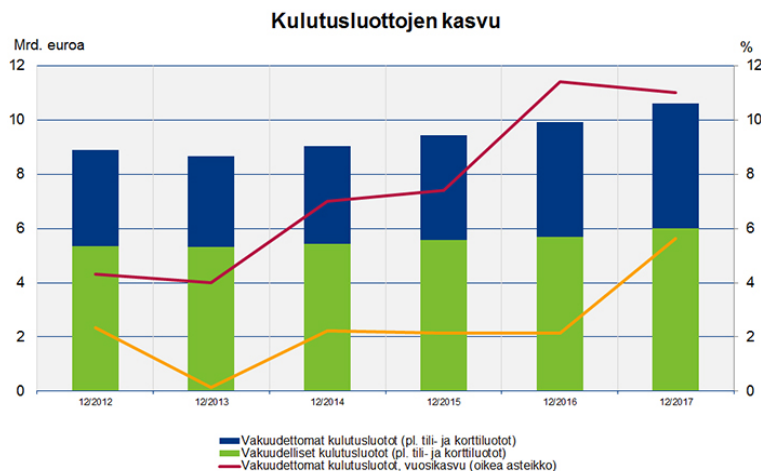
Kulutusluottojen kasvun taustalla myös luotonmyöntökriteerien löystyminen

Kirjoittaja: Torsten Groschup, pankkitarkastaja

- Kulutusluottojen kasvu lisännyt kotitalouksien velkaantumista
- Kulutusluottomarkkinoille tullut uusia toimijoita
- Finanssivalvonta tutki kulutusluottojen myöntämiseen liittyviä käytäntöjä
- Kulutusluottojen myöntökriteerit löystyneet, sääntelyn noudattamisessa puutteita
- Finanssivalvonta edellyttää puutteiden korjaamista ja jatkaa tarkastuksia

Kulutusluottojen kasvu lisännyt kotitalouksien velkaantumista

Kotitalouksien velkaantumisaste on ollut yhtäjaksoisesti nousussa jo lähes parikymmentä vuotta ja saavutti vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä 128 prosentin tason. Kehitystä selittää osaltaan se, että kulutusluottojen määrän kasvu on kiihtynyt Suomessa erityisesti viime vuonna. Vakuudettomien kulutusluottojen vuosikasvu saavutti vuoden 2017 aikana korkeimmillaan yli 14 % tason ja vakuudellisissa se nousi yli 5 prosenttiin vuoden lopussa.

Kulutusluottomarkkinoille tullut uusia toimijoita

Merkittävimpiä kulutusluottojen myöntäjiä Suomessa ovat suomalaiset luottolaitokset ja ulkomaisten luottolaitosten Suomessa toimivat sivukonttorit. Lisäksi markkinoille on tullut uusia toimijoita, jotka tarjoavat kulutusluottoja Suomeen rajan yli esimerkiksi internetin online-palvelun välityksellä. Erityisesti norjalaiset toimijat ovat kasvattaneet voimakkaasti luoton tarjontaa Suomeen.

Finanssivalvonta tutki kulutusluottojen myöntämiseen liittyviä käytäntöjä

Finanssivalvonta sai tammikuussa päätökseen teema-arvion, jossa selvitettiin luottolaitosten kulutusluottoihin liittyviä käytäntöjä. Valvottavia pyydettiin kuvaamaan mm. käytössä olevat luotonmyöntökriteerit, kuinka kuluttajan luottokelpoisuuden arviointi tehdään sekä syitä kulutusluottokannan kasvulle. Teema-arvioon valittiin valvottavia, joilla on suuret kulutusluottokannat tai suuret kasvuprosentit. Arviossa oli mukana kotimaisia luottolaitoksia ja ulkomaisten luottolaitosten Suomessa toimivia sivukonttoreita. Näiden osuus vastasi noin 90 % kaikkien valvottavien kulutusluottokannasta. Lisäksi mukana oli ulkomaisia luottolaitoksia, jotka tarjoavat kulutusluottoja suoraan rajan yli Suomeen.

Kulutusluottojen myöntökriteerit löystyneet, sääntelyn noudattamisessa puutteita

Luottolaitokset ovat kiihdyttäneet kulutusluottojen kasvua monin keinoin. Kuluttajille tarjotaan entistä enemmän rahoitusvaihtoehtoja eri kanavien kautta ja kulutusluottojen markkinointiin ja digitaaliseen saatavuuteen on panostettu. Huolestuttavaa on se, että kasvua on haettu myös luotonmyöntökriteereitä löysentämällä, luottosummien maksimimääriä nostamalla ja laina-aikoja pidentämällä. Toisin sanoen useat luottolaitokset ottavat kulutusluotoissa tietoisesti aiempaa enemmän luottoriskiä. Tämä näkyy joissakin valvottavissa maksuviiveiden kasvuna suhteessa kulutusluottokantaan, mitä ei voida pitää toimittavana kehityksenä.

19.3.2018

Julkinen

Lisäksi Finanssivalvonta havaitsi puutteita sääntelyn noudattamisessa. Luottopäätöksiä tehdään joissakin tapauksissa liian suppeilla tiedoilla, jolloin asiakkaan luottokelpoisuuden arviointi jää puutteelliseksi. Esimerkiksi luotonhakijan velkatietoja tai velanhoitomenoja, muita varallisuustietoja, kuten asumismuotoa, ja työsuhteen laatua ei aina selvitetä, kuten ei myöskään mahdollista korkojen nousun vaikutusta luottokelpoisuuteen edes suurissa kulutusluotoissa. Havaittiin myös, että vakuudettomia kulutusluottoja myönnetään sääntelyn hengen vastaisesti myös asunnon hankintaa varten.

Kulutusluottojen luotonmyöntökriteerien löysentäminen, puutteet sääntelyn noudattamisessa ja kotitalouksien velkaantumistaseen yhtäjaksoinen nousu jo lähes parikymmenen vuoden ajan on hälyttävä yhdistelmä. Siksi kulutusluottojen valvonta on yksi Finanssivalvonnan kuluvan vuoden painopistealueista.

Finanssivalvonta edellyttää puutteiden korjaamista ja jatkaa tarkastuksia

Finanssivalvonta edellyttää, että teema-arviossa havaitut puutteet sääntelyn noudattamisessa korjataan. Finanssivalvonta lähettää kohdennetut valvontakirjeet niille luottolaitoksille, joilla havaittiin pahimmat puutteet. Erikseen valittaviin valvottaviin tehdään myös tarkastuksia. Niissä selvitetään luotonmyöntökriteerien löysentämisen perustelut ja vaikutukset. Samalla arvioidaan teema-arviota perusteellisemmin kulutusluottoihin liittyviä käytäntöjä. Lisäksi julkaistaan valvottavatiedote, jossa käsitellään mitä teema-arviossa havaittuja puutteita edellytetään korjattaviksi.

Finanssivalvonta voi kohdistaa valvontatoimenpiteitä vain valvomiinsa luottolaitoksiin. Ulkopuolelle jäävät muut kulutusluotonantajat ja rahoitusyhtiöt, jotka eivät ole luottolaitoksia. Näiden osuus koko markkinasta on Suomen Pankin arvion mukaan noin 13 % (2,5 mrd. euroa).